

Světlem, a to zejména tím západním, obchází strašidlo jménem populismus. Není vyloučené, že se ve 21. století stane populismus tím, čím byl ve 20. století totalitarismus, a to hlavním nebezpečím pro demokracii. A jelikož se demokracie vyskytuje hlavně ve formě demokracie zastupitelské, krize zastupitelské demokracie, mezi jejíž hlavní symptomy populismus patří, je krizí demokracie samotné.

Skutečnost, že existuje populismus *pravcový*, který označuje téměř vždy krajní pravici, populismus *levcový*, který často označuje krajní levici, populismus vládnoucích tříd a populismus tříd ovládaných (aplikujeme-li dělení Ernesta Laclaua), zdánlivě obhajuje nesoudržnost pojmu. To vyvolává hypotézu, že populismus není ideologií typu liberalismu či socialismu, a to proto, že odkazuje, alespoň na první pohled, spíše k politickému stylu než k politickému obsahu, ale naopak Jacques Rancière mu nepřisuzuje ani tento formální rozměr. Vodítkem k rozpoznání populismu by byla určitá rétorika a postoje. Na druhou stranu je ale možné obhajovat objektivní a reálnou soudržnost konceptu populismu a mít přitom na paměti rozpory, jež mohou vyvstat. Jednou z vlastností politických pojmů je ostatně kolísání jejich významu v závislosti na daném kontextu a historických událostech, vezměme si kupříkladu pojmy národ a demokracie. Předmětem obdobných sporů byl i pojem totalitarismus. Je termín, jež odkazuje jak k univerzalizmem inspirovanému komunismu, tak k rasistickému nacizmu, termínem důvěryhodným? Například marxisty umožňuje totalitarismus hloupě, až hanebně nálepkovat. A přeci se v nedávné minulosti nejednou stalo, že se radikálně odlišné politické postoje k určitým otázkám v některých stěžejních bodech prolínají.